

10
Б. ГРИНЧЕНКО

У К Р А Л А

ОПОВІДАННЯ

КНИГОСПІЛКА

Б. ГРІНЧЕНКО

У К Р А Л А

ОПОВІДАННЯ

ДРУГЕ ВИДАННЯ

Державний Науково-Методологічний Комітет
Наркомосвіти УСРР по сьдці соціального ви-
ховання **ДОЗВОЛИВ** до вжитку, як допомічне
приладдя в книгобірнях устанав соціалу

КНИГОСПІЛКА

[80179--93--32]

10.001--20.000

Укрголовліт 889/к. Харків.

Замовлення 725. Т. 10000.

Літ.-друкарня

КНИГОСПІЛКИ

Нетеченська

наб. 14.

1927

У К Р А Л А

Тільки вчитель увійшов у клас, зараз побачив, що там робиться щось непевне. Школярки та школярі юрмою оточили когось і про щось палко й голосно гомоніли. Гомін був неласкавий, сердитий. Зрозуміти поки нічого неможна було. Чуть тільки було, що на когось діти сердились, комусь докоряли.

Зараз же дехто побачив учителя, й почулось поміж дітьми:

— Василь Митрович прийшов... Учитель прийшов.

Діти стихли й усі повернулися до вчителя. Учитель підійшов і спитався:

— Що тут у вас діється?

Усі мовчали, стоячи колом біля однієї парти. На тій парті сиділа Олександра.

Олександра була школярка першого року, дочка сільського писарчука-п'янички. Вона

сиділа, низько похнюпивши голову й втопивши очі у свій стіл. Її біляве, усе у веснянках обличчя було біле, як крейда. Вона вхопилася руками за стіл, мов боялася, що її тягтимуть кудись силоміць.

Учитель ще раз спитавсь:

— Що тут у вас сталося?

Озвалася Пріська, — подруга й товаришка Олександрина. Батько її був у економії прикажчиком. Пріська була дівчина сита, добре годована — вона завжди приносила з дому гарну їжу: пиріжки, перепічки, коржі то-що. Вона погано вчилася, але була дуже весела й не могла говорити не сміючися. Вона й тепер осміхаючись загомоніла:

— Та Олександра...

Пріська почала й засміялась не доказавши.

Учитель спитавсь:

— Що Олександра?

— ...украли в мене хліб! — доказала Пріська й зовсім зареготалася, і її нерозумні, сіро сині очі з сміху аж сховалися за ситими щоками.

Ця звістка дуже вразила й здивувала вчителя. Такого в школі ще не було. Учитель

знав, що деякі з дітей ще дома, раніш, ніж у школу почали ходити, були де в чому грішні, але в школі поки ніхто в гріх не вскакував. На Олександрю він теж ніколи нічого не думав. Вона була просто дівчина боязка—мабуть налякав її батько-п'яниця.

Учитель глянув на Олександрю й спитавсь:

— Олександрю, правда цьому?

Вона мовчала й сиділа непорушно, як кам'яна. Учитель зрозумів, що Пріська казала правду. А Пріська вже не мовчала й торохтіла:

— Вона не вперше це краде. Вона кілька разів у мене тягала. Тільки кинеш торбу з пирогами—так і потягне. Та я все мовчала. А оце вже сьогодні... Бачу, вхитила хліб та й побігла з школи в двір, та зайшла за дерево, та й їсть. Я прибігла до неї, а вона злякалась. Не кажи, каже, вчителю, я тобі малюнок дам...

Учитель ще раз спитався:

— Олександрю, правда цьому?

Але й тепер Олександра мовчала і сиділа непорушно. Один великий школяр, не

зовсім розумний і не дуже жалісливий, за-
гомонів:

— Та що там її питатися? Хіба й так не
видно, що правда. Бач, що вигадала—красти!
Її треба прогнати з школи!

Школярі загули:

— Треба! треба!

Учитель сказав:

— Чому ж це так?

— А тому, що вона краде, а ви або ми
на кого іншого думатимемо по-дурному.

Інші казали:

— Це нічого неможна буде й положити
в школі, якщо крастимуть.

— А хіба воно гарно, як казатимуть на
школярів, що вони крадуть,—додавали треті.

Учитель сказав:

— Ось що, дівчата й хлопці. Ви он уже
налагодились вигонити Олександру з школи,
а ще не знаєте допуття діла. А може воно
й не так було? Треба послухати перше, що
Олександра скаже.

Той-таки великий школяр почав був знову:

— Та що там слухати, хіба й так не
видно?..

Але його зараз же спинено.

— Цить! Василь Митрович правду кажуть. Вжеж треба знати, що вона скаже.

Усі обличчя повернулися до Олександри, усі очі втопилися в неї. Всі дожидали від

неї слова. Але вона й тепер сиділа, мов скам'янівши. Вона сховала голову mezi плечі й прищулилась, неначе сподівалась, що її ось-ось ударють, хоча знала, що в школі не б'ються.

Учитель спитався:

— Що ж, Олександра? Кажі — ми ждемо.

Мовчить. Учитель знову:

— Не думай, що ми всі хочемо напада-
тися на тебе. Нам треба тільки знати правду.
Може це ще й не так, як кажуть, та я й
думаю, що не так.

Бліде обличчя в Олександрі зробилося
відразу, як жар, червоне. Але ж вона мовчала.
А вчитель казав далі:

— Еге, я думаю, що це не так. Мені
здається, що Пріська якось помилилася, і що
ти не винна.

Олександрине обличчя нахилилося аж до
столу.

— Запевне, то ти свій хліб їла, бо я ні-
коли не повірю, що ти можеш украсти.

Голосне гірке ридання розітнулось у школі.
Це плакала Олександра, припавши головою
до столу. Школярі відразу притихли. Очі
їм якось широко розплющилися, і вони мовчки,
затаївши духа, дивилися на Олександрю.
А вчитель казав:

— Не плач! Коли цьому не правда...

— Правда!.. правда!.. — скрикнула Олександра. — Я вкрала!

І вона заридала ще дужче. У великій класовій хаті стояли шістдесят школярів мовчки, не ворущачись, а серед їх, припавши головою до столу, гірко плакала маленька, білява дівчина.

Довго вона плакала, й усі мовчали, аж поки вона трохи заспокоїлася. Тоді вчитель, сівши біля неї, спитався:

— Нащо ж ти це зробила?

Вона мовчала знову й знову похнюпилася. Учитель бачив, що сказати те, через віщо вона це зробила, їй так саме важко, як було важко признаватися. Та вона перемогла себе. Кілька разів вона починала казати, ворущила губами, але зупинялася. Нарешті промовила:

— Я їсти хотіла.

— Хіба ти дома не їла?

— Не їла.

— Чому?

Вона знову замовкла й... зовсім несподівано вп'ять заридала.

— У нас... у нас... нема чого їсти...

— Батько нічого... не приносять з волости... усе пропивають... Ми їмо су... су... сухарі вже другий тиждень...

І більше вона нічого не могла сказати за слізьми.

Давно був час починати вчиття. Учитель тихо взяв Олександрю за руку й, сказавши їй кілька ласкавих слів, повів у свою хату, щоб вона там заспокоїлася. Як повернувся він у клас, то з десяток рук простяглося до його й у кожній руці була якась їжа.

— Натє! дайте їй! хай попоїєть!

Учитель глянув на дітей. Хлопці були ні в сих, ні в тих, дівчата деякі плакали. Він забрав усе, що діти надавали, й поніс Олександрі. Але вона нічого не хотіла їсти й усе плакала. Він, скільки міг, розважив її, а сам пішов у клас починати науку.

Потім він непомітно ввів у клас і Олександрю.

Олександра після цього довго соромилася глянути учителеві ввічі. Але ні він, ні школярі ніколи не нагадали їй про те, що було. Та й не треба було їй нагадувати. З того часу вже ніщо не могло спокусити її.

Дівчата-товаришки її люблять і часто дають їй чого їсти—такого, що з дому приносять. Але вона зрідка бере, хоч і часто сидить на сухому хлібові. Цього року вона здасть останнього екзамена й вийде зі школи розумною, правдивою й чесною дівчиною.

ВИДАННЯ КНИГОСПІЛКИ

Дитяча література старшого віку

Держ. Наук. Ком. НКО УСРР дозволив до
вжитку в книгозбірнях установ Соцвиху

- Грінченко Б.—Грицько, опов. Х. 1927 р. ст. 15 ц. 5 к.
» Непокірний, опов. Х. 1927 р. ст. 24, ц. 6 к.
* Батько та дочка, опов. Х. 1927 р. ст. 39, ц. . 10 к.
» Кавуни Х. 1927 р. Опов. ст. 16, ц. 4 к.
» Украла, оповід. Х. 1917 р. ст. 11, ц. 4 к.
» Сестриця Галя, оповід. Х. 1927 р. ст. 16, ц. . 4 к.
» Ксеня, оповід. Х. 1927 р. ст. 24, ц. 7 к.
» Дзвоник, оповід. Х. 1927 р. ст. 15, ц. 5 к.
- Винниченко В.—Кумедія з Костем, оповід. Х. 1926 р. ст. 22,
ц. 7 к.
- Винниченко В.—Федько Халамидник, оповід. Х. 1927 р.
ст. 39 ц. 10 к.
- Васильченко С.—Роман, оповід. Х. 1927 р. стр. 15, ц. . . 5 к.
- Ноцюбинський М.—Нюренберзьке яйце, оповід. Х. 1927 р.
ст. 11, ціна 4 к.
- Маркович Д.—У найми, оповід. Х. 1927 р. ст. 23, ц. . . . 6¹/₂ к.

Марко Вовчок—Козачка, оповід. X. 1927 р. ст. 20, ц.	10 к.
Марко Вовчок—Дев'ять братів, оповід. X. 1927 р. ст. 34, ціна	15 к.
Потапенко В.—Чабан, оповід. X. 1927 р. ст. 23, ц.	5 к.
Ткаченко Д.—Цар звірів, оповід. X. 1927 р. ст. 24, ціна	6 к.
» Нешасні брати, оповід. X. 1927 р. ст. 16, ціна	5 к.
Тесленко А.—Школяр, оповід. X. 1927 р. ст. 16, ц.	4 к.
Тесленко А.—За пашпортом, оповід. X. 1927 р. ст. 14, ц.	4 к.
Черкасенко С.—Воронько, оповід. X. 1927 р. ст. 16, ц.	5 к.

Література перекладна

Гермінія цур-Мюлен—Саїд Мрійник, оповід. X. 1917 р. ст. 30, ц.	10 к.
Маріон—Малюнки революційні, переклад з польської мови X. 1927 р. ст. 31, ц.	8 к.
Ожешко Е.—А.. Б.. Ц.. оповід. X. 1927 р. ст. 47, ц.	12 к.
Прус-Болеслав—Михалко, оповід. переклад з французьк. мови, X. 1927 р. ст. 32, ц.	8 к.
Теуріє Андре—Люлька, оповід. перекл. з французьк. мови X. 1927 р. ст. 16, ц.	5 к.

Ціна 4 коп.

ВНАСЛІДСТВІ ВІДСТЕЖЕННЯ

СКЛАДИ ВИДАННЯ:

ХАРКІВ, Горяїнівський пров., 2.
КИЇВ, вул. Короленка, 46.
ОДЕСА, вул. Ласаля, 12.